

מראי מקומות - יבמות

ק"ג.

צריכין לכתוב להם כתובה, יש לחוש שלא קיימא תקנתא דרבנן, דלא נסבי לה. וע"ע בריטב"א מש"כ בזה באו"א.

ה. **אנסבי' איתתא וכתב לה ארבע מאה זוזי מנכסי' ק'**, למה הי' צריך לתקן כלום, הרי כבר אמרנו דיותר משאיש וכו'. וע' בריטב"א שכ' דב"ד אביהם של חרשים, והם רשאים לקיים כתובה לאשתו על נכסיו אם רואים שאינו מוצא אשה אלא בכך, וכשם שמפקחים בשאר עניניו. ומבואר דס"ל שהי' זה מקרה מיוחד שהי' צריך לכתוב כתובה בשבילו. וע"ע בתוס', שכ' דמה שהי' יכול לכתוב כתובה מנכסי החרש, היינו משום שהי' אפוטרופוס של החרש. עוד כ' שהוא משום דזכין לאדם שלא בפניו. וע' בקהלות יעקב (חלקים, חלק ח', סי' נ"ב), שכ' להביא ראי' מכאן דאמרין זכין לאדם שלא בפניו אפי' לזכות "מאדם", ודלא כמש"כ הקצות (רמ"ג, ח'), דלא אמרי' זכין לאדם שלא בפניו אלא כשמזכה לו דבר, ולא לזכות ממנו, וצ"ע.

ה. **והתורם את שאינו שלו פרש"י**, ולא צוהו בעל הבית, דשליחות נפקא לן מאתם גם אתם, מה שלוחכם לדעתכם, וכו'. והעיר ההר צבי (בפירושו כאן), מה לי דלמדין שליחות משם, הרי בכל אופן דלמדין שליחות, צריך להיות שלוחו, ואם עשאו שלא לדעתו, הא לאו שלוחו הוא. וכ' דלכאנ"ה הי' משמע דס"ל דמיירי שהבעל הבית אמר לא' לתרום, אלמא דניח"ל בתרומתו, אולם אחר הלך ותרם, ואמרין בכה"ג לא מהני, דאף דודאי רוצה בהתרמתו, וזכות הוא לו, מ"מ לא מהני, דצריך להיות לדעתו דוקא. אלא דעדיין צ"ע, מהכ"ת לאוקמי' בציור כזה, באופן שצריך ללמוד מהא אף שלוחכם לדעתכם, ע"ש מש"כ בזה (ואולי זה ל"ק כ"כ, דכיון דלמעשה דרשי' כן, א"כ בכל אופן צריך דעתו של המשלח).

ו. **הוא דאמר כר' אלעזר כ' הריטב"א**, "הלשון הזה הוא זה, דבעלמא אמרי' הכא כדמותבי' לאמורא משום תנא, ואמרין אע"ג דהא מתני' או מתניתא פליגא עלי', הוא דאמר כפלוגי תנא, ואילו הכא אתי לסיועי מהאי תנא, ואמרין דדלמא האי תנא לא מסייע לי', דאיהו בשיטתא דאידיך תנא אזיל, וזה מלשונות שמתחלף ענינם בתלמוד".

ז. **איכא דאמרין... אשת חרש חייבין עליה אשם תלוי ע' בשרש יעקב** שהביא משה"ק הפני יהושע בגיטין (כ"ח), דלמא חייבין עליה אשם תלוי, לוקמי' על חזקת פנוי' שלה, ולימא דלא חלו הקידושין. והביא דהפנ"י תי' דכיון דקידשה, איתרע חזקת פנוי' שלה, ולכן אינן יכולין לאוקמה אחזקתה. וע"ש מש"כ לתמוה עליו, וע"כ תי' דשאני ספיקא דדינא, דבזה לא מוקמינן לה על חזקתה, ולכן הוי ספק וחייב עליה אשם תלוי.

א. **ועל קטנה בת ישראל שנשאת לכהן שאוכלת בתרומה**

פרש"י, דמיירי בתרומה דרבנן. וע' בתוס' לעיל (ז). דכ' דמה דאוקים הגמ' שם בתרומה דרבנן הוא משום דהגמ' שואלת הכא אם קטן אוכל נבלות מצווין ב"ד להפרישו או לא, ולכן אוקמה בתרומה דרבנן, דכיון דנשאת דרבנן, ודאי אוכלת תרומה דרבנן. ומבואר מדברי תוס' דעל הצד דקטן אוכל נבלות אין ב"ד מצווין להפרישו, יהי' הדין כן בתרומה דאורייתא ג"כ. אולם ע' בריטב"א כאן, שכ' דמש"כ רש"י דמיירי בתרומה דרבנן, היינו משום דאף למ"ד אין מצווין להפרישו, מ"מ ודאי אין אומרים לו קום אכול, וכן משמע דאוכלת תרומה ברשות ב"ד, ומניחין לפניה ואוכלת. אבל לכאנ"ה תמוה, הרי הגמ' הק' דמשמע דחרשת אינה אוכלת בתרומה, והגמ' רוצה להוכיח מזה דקטן אוכל נבלות ב"ד מצווין להפרישו, ומה הראי', שאני התם דהוי כמאכילו בידים. וכ' הריטב"א דכוונת הגמ' לומר שאין לתמוה אהא דמאכילין לקטנה תרומה דרבנן בנשואין דרבנן, שהרי אפי' אם עיי"ז אכלה מנפשה תרומה דאורייתא, הא קטן אוכל נבלות אין ב"ד מצווין להפרישו.

ב. **ופקח שנשא חרשת או שוטה, אפי' כתב לה ק' מנה, כתובתה קיימת, מפני שרצה לזקק בנכסיו**

ע' בקצות (רמ"ג, ו'), שהביא מש"כ המגיד משנה להביא ראי' מכאן דשייך לזכות לקטן, דאל"כ איך מהני לכתוב לה כתובה, הא אין לה קנין. ודחה הקצות הראי', די"ל דכיון דכבר בשעת נישואין כתב לה הכתובה, א"כ אי"ז כנותן לה מתנה, אלא כשכר שפחה לשמשו, וכבר כ' תוס' בריש בן סורר דשייך לשכור קטן לעשות איזה דבר, ועיי"ז יהי' הקטן קונה הדבר מן התורה [ואפי' בלא הא דדעת אחרת מקנה], וא"כ שפיר י"ל לענין שוטה כן.

ג. **יותר משהאיש רוצה לישא, אשה רוצה להנשא** העיר הרשב"א, הא אמרו דאסור לשהות עם אשתו בלא כתובה ואפי' שעה אחת, וא"כ איך אינו כותב כתובה לאשתו. ותי' דהני מילי בבן דעת, דכיון דשאר בעלי דעת כותבין לנשותיהן, וזה לא כתב, או שנאבדה כתובתה, הרי לבה נוקפה, ואומרת דלמחר הוא מגרשה לפי שהיא קלה בעיניו להוציאה, וממילא עושה בעילתה בעילת זנות. אבל בחרש, כיון דלאו בן דעת הוא, א"כ אע"פ שאילו רצה להוציא מוציא ברמיזה, מ"מ אינו עשוי לגרש, דרובן אינן מבחינין לגרש, ולכן אינה מעלה בדעתה שיגרשנה, ואינה עושה בעילתה בעילת זנות. וכן חרשת לפקח, כיון דלאו בת דעת היא, לא מסקה אדעתה, ואינה עושה בעילתה זנות. ועוד, אם תקנו שיהיו